

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.12.2005, sp. zn. 29 Odo 149/2005, ECLI:CZ:NS:2005:29.ODO.149.2005.1

Číslo: 61/2006

Právní věta: Likvidátor je orgánem společnosti, ale není jejím statutárním orgánem. I po vstupu společnosti do likvidace trvá její povinnost podle § 194 odst. 2 obch. zák. zvolit do 3 měsíců poté, co zanikla funkce člena představenstva, nového člena. To, že ustanovení § 181 odst. 2 obch. zák. určuje, že představenstvo není oprávněno měnit pořad valné hromady svolané na žádost akcionáře, neznamená, že by nemohlo svolat valnou hromadu k projednání jen těch bodů navrženého programu, které spadají do působnosti valné hromady. Body, které nespádají do působnosti valné hromady, představenstvo do jejího programu nezařadí.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 14.12.2005

Spisová značka: 29 Odo 149/2005

Číslo rozhodnutí: 61

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Akciová společnost, Likvidace obchodní společnosti, Obchodní společnost, Valná hromada

Předpisy: § 181 odst. 2 předpisu č. 513/1991Sb.

§ 194 odst. 2 předpisu č. 513/1991Sb.

§ 68 odst. 5 předpisu č. 513/1991Sb.

§ 72 odst. 1 předpisu č. 513/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 15. 12. 2004 změnil V r c h n í s o u d v Olomouci usnesení K r a j s k é h o s o u d u soudu v Ostravě ze dne 13. 12. 2001 tak, že zamítl návrh, aby navrhovatelka, která vlastní akcie, jejichž jmenovitá hodnota přesahuje 5 % základního kapitálu M. H., a. s. v likvidaci (dále jen „společnost“), byla zmocněna podle § 181 odst. 3 obch. zák. svolat mimořádnou valnou hromadu společnosti s programem uvedeným ve výroku.

V odůvodnění rozhodnutí odvolací soud uvedl, že provedl důkaz výpisem z účtu navrhovatelky ze Střediska cenných papírů ze dne 23. 1. 2001 a jejím úplným výpisem z obchodního rejstříku, smlouvou o prodeji části podniku ze dne 30. 9. 1999, žádostí o svolání mimořádné valné hromady ze dne 12. 3. 2001, sdělením společnosti ze dne 4. 4. 2001, dopisem právního zástupce navrhovatele ze dne 17. 4. 2001, sdělením společnosti ze dne 4. 5. 2001 a žádostí o doplnění pořadu jednání řádné valné hromady ze dne 6. 6. 2001. Dále provedl důkaz výpisem z účtu cenných papírů navrhovatelky ze dne 30. 11. 2001, stavovým výpisem z jejího účtu cenných papírů ze dne 30. 11. 2001, zápisem z

jednání valné hromady společnosti ze dne 10. 8. 2001, objednávkami a fakturami.

Na základě doplněného skutkového stavu zjištěného z provedených důkazů odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně správně dovodil, že navrhovatelka splnila předpoklady stanovené obchodním zákoníkem pro uplatnění práva na svolání mimořádné valné hromady. Správný je i závěr o její aktivní legitimaci a v tomto směru odkazuje odvolací soud na odůvodnění napadeného usnesení.

Se závěrem soudu prvního stupně, že návrhu akcionáře není možné nevyhovět proto, že některé body navrženého programu nespádají do působnosti valné hromady, neboť představenstvu nepřísluší právo posuzovat oprávněnost či projednatelnost navrženého programu jednání z hlediska kompetencí valné hromady a jakkoli do něj zasahovat, odvolací soud nesouhlasil. Uzavřel, že podle ustanovení § 184 odst. 1 obch. zák. je valná hromada nejvyšším orgánem akciové společnosti. Jejím prostřednictvím vykonává akcionář své právo podílet se na řízení společnosti. Valné hromadě proto náleží rozhodovat o nejdůležitějších věcech společnosti vymezených v zákoně nebo ve stanovách společnosti. Každá valná hromada musí mít podle ustanovení § 184 odst. 5 obch. zák. pořad jednání. Z toho vyplývá, že nelze svolat valnou hromadu bez pořadu jednání spadajícího do její působnosti. Z dikce ustanovení § 181 odst. 1 obch. zák. nevyplývá možnost domáhat se svolání valné hromady k pořadu, který není oprávněna projednávat a hlasovat o něm. Z ustanovení § 181 odst. 1 obch. zák. nelze ani dovodit, že se akcionář může domáhat svolání valné hromady k projednání jakýchkoli záležitostí. Logickým a systematickým výkladem ustanovení § 181 odst. 1 obch. zák., zejména ve vazbě na ustanovení § 187 obch. zák., je naopak třeba dovodit, že svolání mimořádné valné hromady lze požadovat pouze k projednání záležitostí, které patří do působnosti valné hromady (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [32 Cdo 2776/99](#)).

Z pohledu shora uvedeného názoru se odvolací soud zabýval obsahem jednotlivých bodů navrženého pořadu jednání mimořádné valné hromady společnosti. Body 1 a 7 programu mají organizační a procedurální charakter. Body 2 a 3 programu se týkají změn v orgánech společnosti, o kterých je valná hromada dle stanov a zákona oprávněna rozhodovat.

Body 4 b), c), d), 5 a), b), c), d) jsou ekonomicko účetního charakteru, týkají se výkonu podnikatelské činnosti společnosti. Žádný z nich však nespadá na základě zákona ani na základě stanov společnosti do rozhodovací působnosti valné hromady. Řada informací požadovaných navrhovatelkou v uvedených bodech musí být obsahem výroční zprávy, zprávy o stavu majetku společnosti a zprávy o hospodaření společnosti a její finanční situaci (pololetní zpráva) podle § 80a a § 80b zákona č. 591/1992 Sb., v rozhodném znění, která musí být každému akcionáři k dispozici.

Body 4 a) a 6 a) a c) se týkají zprávy představenstva o hospodaření společnosti a účetní závěrky, které bezpochyby patří do působnosti valné hromady.

Po doplnění dokazování odvolací soud zjistil, že zpráva představenstva o hospodaření společnosti a schválení účetní závěrky za roky 1999, 2000 a 2001 byly zařazeny na pořad jednání valných hromad a náhradních valných hromad společnosti konaných 29. 9. 2000, 30. 8. 2001 a 10. 8. 2001. Za této situace se již akcionář nemůže úspěšně domáhat zmocnění ke svolání mimořádné valné hromady k otázkám, které sice patří do její působnosti, ale byly již projednány na jiné valné hromadě společnosti.

Pokud jde o body 2 a 3 navrženého programu, týkající se změn v představenstvu a dozorčí radě, z výpisu z obchodního rejstříku společnosti vyplývá, že členové dozorčí rady byli do obchodního rejstříku zapsáni 10. 11. 1998. S ohledem na datum jejich zápisu, byť má pouze deklaratorní charakter, je zřejmé, že funkční období (tři roky) již všem členům dozorčí rady uplynulo. Stejná situace je u jediného zapsaného člena představenstva Ing. R. M. V současné době je společnost v likvidaci a jedná za ni likvidátor. Odvolací soud dospěl k závěru, že navrhovatelce nelze vyhovět a

zmocnit ji ke svolání mimořádné valné hromady společnosti s navrženým programem jednání, neboť tento program obsahuje pod body 4 b), c) d), 5 a), b), c), d) záležitosti, které nespádají do působnosti valné hromady společnosti, pod body 4 a) a 6 a), c) záležitosti, které již byly zařazeny na program jednání jiných valných hromad společnosti, a pod body 2 a 3 záležitosti, které již byly vyřešeny tím, že za společnost jedná likvidátor.

Dále odvolací soud uzavřel, že námitka společnosti, že soud neprovedl důkaz přílohami smlouvy o koupi části podniku navrhovatelky, který navrhla k prokázání tvrzení, že převedla touto smlouvou část akcií společnosti, je nedůvodná. Soud prvního stupně v odůvodnění napadeného usnesení uvedl důvod, proč tyto důkazy neprovedl, a zabýval se i shora uvedenou námitkou společnosti. S tímto hodnocením se odvolací soud ztotožnil. K tomu pouze dodal, že v době jeho rozhodování vlastnila navrhovatelka podle výpisu z evidence Střediska cenných papírů stejný počet akcií jako v době rozhodnutí soudu prvního stupně

Proti usnesení odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázala na ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Dovolatelka především polemizuje se závěry odvolacího soudu, že záležitosti uvedené pod bodem 2 a 3 programu valné hromady již byly vyřešeny tím, že za společnost jedná likvidátor. Tvrdí, že z ustanovení § 72 odst. 1 obch. zák. nevyplývá, že na likvidátora přecházejí všechna oprávnění představenstva společnosti, a že je tedy plně nahrazuje. V tom směru odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 216/2003](#) a na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 1 Odon 69/97. K tomu dovolatelka dodává, že podle ustanovení § 71 odst. 3 obch. zák. v případě smrti likvidátora nebo jiného důvodu uvolnění z funkce jmenuje nového likvidátora valná hromada společnosti. Jedinými subjekty oprávněnými takovou valnou hromadu svolat jsou představenstvo nebo dozorčí rada společnosti. Dovolatelka dále tvrdí, že likvidátor zneužívá své funkce a úmyslně udržuje stav, kdy společnost nemá řádně fungující představenstvo ani dozorčí radu, takže zde není orgán, který by mohl kontrolovat výkon jeho funkce. Přitom likvidátor nesplnil ani povinnost uloženou ustanovením § 194 odst. 2 obch. zák., totiž svolat valnou hromadu, pokud skončí funkční období člena představenstva, a zvolit nového člena představenstva. Dovolatelka nesouhlasí ani se závěrem odvolacího soudu, že i změny ve složení dozorčí rady byly vyřešeny tím, že za společnost jedná likvidátor.

I ve vztahu k ostatním navrženým bodům programu mimořádné valné hromady se dovolatelka domnívá, že odvolací soud nesprávně posoudil skutkový a právní stav. Zdůrazňuje, že jakýkoliv nedostatek pravomoci valné hromady k rozhodování o určité záležitosti může být jen důvodem neplatnosti takového usnesení valné hromady, a nikoliv překážkou ke svolání mimořádné valné hromady společnosti. Nicméně pouze z důvodu jistoty navrhovatelka uvádí, že i kdyby snad neexistovaly důvody pro svolání mimořádné valné hromady, jejímž programem je projednání věcí, které nespádají do působnosti valné hromady společnosti nebo již valnou hromadou projednány byly, navržené body 2 a 3 programu mimořádné valné hromady, tj. projednání změn v orgánech společnosti, jsou samostatně oddělitelnými body programu valné hromady spadajícími do působnosti valné hromady společnosti. V této souvislosti odkazuje navrhovatelka na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 2717/99.

Navrhovatelka zdůrazňuje, že rozhodováním odvolacího soudu bylo dotčeno její základní právo na spravedlivý proces garantované Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod. Vzhledem k tomu, že právnímu zástupci navrhovatelky bylo doručeno předvolání k jednání až poté, co jednání proběhlo, navrhovatelka se nikdy nemohla z objektivních důvodů jednání u odvolacího soudu zúčastnit a byla tedy závažným způsobem zkrácena na svých základních procesních právech.

Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu

řízení.

Společnost ve vyjádření k dovolání uvádí, že dovolání není důvodné, a snáší argumenty na podporu odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudu druhého stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Závěr odvolacího soudu, že soud nemůže zmocnit akcionáře společnosti, která je v likvidaci, podle ustanovení § 181 odst. 3 obch. zák. ke svolání valné hromady, která rozhodne o volbě členů představenstva a dozorčí rady proto, že za společnost jedná likvidátor, je nesprávný.

Z ustanovení § 68 odst. 5 obch. zák. vyplývá, že byla-li obchodní společnost zrušena, vykonává statutární orgán svou působnost jen v takovém rozsahu, v jakém nepřešla na likvidátora.

Skončila-li funkce likvidátora a není jmenován nový likvidátor, plní povinnosti související s likvidací její statutární orgán. Z uvedeného lze dovodit, že působnost statutárního orgánu nepřechází na likvidátora v celém rozsahu, ale pouze v takovém rozsahu, v jakém je to potřebné pro provádění likvidace (§ 72 odst. 1 obch. zák.), a zanikne-li funkce likvidátora, vrací se ze zákona představenstvu výkon jeho působnosti v rozsahu, jaký je potřebný pro pokračování v likvidaci, a to až do jmenování nového likvidátora.

Likvidátor tedy nenahrazuje statutární orgán společnosti, a proto i po vstupu společnosti do likvidace a jmenování likvidátora trvá povinnost společnosti, upravená v ustanovení § 194 odst. 2 obch. zák., zvolit do tří měsíců poté, co zanikla funkce člena představenstva, nového člena. To platí tím spíše pro funkci členů dozorčí rady, jejíž kontrolní působnost není jmenováním likvidátora nijak omezena. Požadavek navrhovatelky, aby ji soud zmocnil ke svolání valné hromady za situace, kdy společnost nemá představenstvo a dozorčí radu, je proto oprávněný.

Jiná je však situace, pokud jde o zmocnění ke svolání valné hromady s ostatními navrženými body programu. Závěry dovolatelky, že jakýkoliv nedostatek působnosti valné hromady k rozhodování o určité záležitosti může být jen důvodem neplatnosti takového usnesení valné hromady a nikoli překážkou ke svolání mimořádné valné hromady společnosti, jsou nesprávné.

Jak již Nejvyšší soud uzavřel v usnesení ze dne 11. 4. 2000, sp. zn. [32 Cdo 2776/99](#), od kterého nemá důvod se odchýlit ani v projednávané věci, logickým a systematickým výkladem ustanovení § 181 odst. 1 obch. zák., zejména ve vazbě na ustanovení § 187 obch. zák., je třeba dovodit, že akcionář se může domáhat svolání mimořádné valné hromady pouze k projednání záležitostí, které patří do její působnosti. Při výkladu zastávaném dovolatelkou by bylo možno požadovat svolání valné hromady i k otázkám, které do působnosti valné hromady vůbec nepatří, ale patří do působnosti jiného orgánu společnosti. Tak např. by se akcionář společnosti, jejíž statuty svěřují volbu představenstva dozorčí radě, mohl domáhat svolání valné hromady za účelem volby představenstva. Takový závěr však postrádá jakoukoli logiku a vymáhaný postup by směřoval pouze k vynaložení zbytečných nákladů, neboť valná hromada takové rozhodnutí přijmout nesmí a (jak již Nejvyšší soud dovodil v usnesení ze dne 1. 6. 2000, sp. zn. [32 Cdo 500/2000](#)) přijme-li takové usnesení, nemá žádné právní účinky.

Zbývá proto ještě posoudit, zda za situace, kdy se akcionář domáhá svolání mimořádné valné hromady s programem, který patří do působnosti valné hromady jen zčásti, lze svolat valnou hromadu jen k projednání těch bodů, které patří do působnosti valné hromady.

K tomu dovolací soud uzavřel, že takovému postupu nic nebrání. Ze žádného ustanovení obchodního zákoníku nelze dovodit, že by příslušný orgán společnosti (nebo soud) musel rozhodovat o návrhu na svolání valné hromady jako o celku, tj. buď valnou hromadu svolat s celým navrženým programem, nebo její svolání odmítnout. Určuje-li ustanovení § 181 odst. 2 obch. zák., že představenstvo není oprávněno měnit navržený pořad jednání valné hromady, lze logickým a systematickým výkladem tohoto ustanovení dovodit, že to znamená pouze, že představenstvo nesmí zasahovat do navrženého programu v rozsahu, ve kterém lze svolat valnou hromadu k jeho projednání. K těm bodům programu, ohledně kterých valnou hromadu svolat nelze, představenstvo logicky nepřihlíží.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu je v rozsahu, ve kterém zamítl návrh na zmocnění ke svolání valné hromady ohledně bodů 2 a 3 programu, pokud jde o jmenování členů představenstva a dozorčí rady, nesprávné, dovolací soud v tomto rozsahu, aniž ve věci nařizoval jednání, jeho usnesení podle ustanovení § 243b odst. 2, věty za středníkem, a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ve zbývajícím rozsahu pak dovolání zamítl.